

Peter Singer i argumenti o pobačaju

Varga, Karla

Undergraduate thesis / Završni rad

2023

Degree Grantor / Ustanova koja je dodijelila akademski / stručni stupanj: **University of Zagreb, Faculty of Croatian Studies / Sveučilište u Zagrebu, Fakultet hrvatskih studija**

Permanent link / Trajna poveznica: <https://um.nsk.hr/um:nbn:hr:111:918277>

Rights / Prava: [In copyright](#)/[Zaštićeno autorskim pravom.](#)

Download date / Datum preuzimanja: **2024-12-02**

Repository / Repozitorij:

[Repository of University of Zagreb, Centre for Croatian Studies](#)

Hrvatski studiji Sveučilišta u Zagrebu
Odjel za hrvatski latinitet

PETER SINGER I ARGUMENTI O POBAČAJU
Završni rad

Kandidat: Karla Varga
Mentor: Doc. dr. sc. Matija Mato Škerbić

Zagreb, travanj 2023.

SADRŽAJ

1. UVOD	1
2. UTILITARISTIČKA ETIKA PETERA SINGERA	2
2.1. Osnovni principi utilitarizma	2
2.2. Singerova interpretacija utilitarizma	3
2.3. Koncept moralne osobe u Singerovom etičkom okviru.....	4
3. SINGEROVI ARGUMENTI O POBAČAJU	6
3.1. Moralni status fetusa prema Singeru	6
3.2. Argument osobnosti.....	7
3.3. Argument tjelesne autonomije.....	7
4. KRITIKE SINGEROVIH ARGUMENATA	9
4.1. Prigovor potencijalnosti.....	9
4.2. Prigovor fetalnog osjećaja.....	9
4.3. Izazov rješavanja sukoba između prava majke i fetusa	10
5. SINGEROVI POGLEDI NA REPRODUKTIVNA PRAVA.....	11
6. ODGOVORI NA SINGEROVE ARGUMENTE	13
6.1. Alternativni etički okviri i implikacije na raspravu o pobačaju	13
6.2. Utjecaj Singerovog argumenta na javnu politiku i društvene norme	13
6.3. Uloga dijaloga i rasprave u rješavanju etičkih nesuglasica	14
7. ZAKLJUČAK.....	15
LITERATURA.....	16

1. UVOD

Peter Singer je australski filozof koji je značajno doprinio polju etike, posebno u područjima oslobađanja životinja i globalnog siromaštva. Međutim, njegovi stavovi o pobačaju bili su predmet mnogih rasprava i kontroverzi. Singerov argument za moralnu dopuštenost pobačaja izazvao je snažnu podršku i oštro protivljenje, a o njegovom stavu i dalje raspravljaju znanstvenici i aktivisti.

U ovom radu ispitat ćemo Singerov argument za moralnu dopuštenost pobačaja i procijeniti njegove prednosti i slabosti. Započet ćemo pregledom Singerovog etičkog okvira, uključujući njegov koncept moralne osobnosti i utilitaristički pristup etici. Zatim ćemo istražiti Singerovo stajalište o pobačaju, koje se temelji na uvjerenju da fetus ne posjeduje karakteristike potrebne za moralnu osobnost stoga nema pravo na život.

Također ćemo ispitati neke od kritika koje su iznesene protiv Singerovog argumenta, uključujući prigovore temeljene na potencijalu fetusa i mogućnosti fetalnog osjećaja. Ocijenit ćemo te kritike i razmotriti jesu li dovoljne da potkopaju Singerov stav o pobačaju.

Konačno, razmotrit ćemo šire implikacije Singerovih pogleda na pobačaj za tekuću raspravu o reproduktivnim pravima. Istražit ćemo načine na koje se Singerov argument slaže i razlikuje od drugih istaknutih argumenata za izbor i za život, te ćemo razmotriti implikacije Singerova stajališta za pravni i moralni status pobačaja.

Sveukupno, ovaj će rad pružiti sveobuhvatnu analizu pogleda Petera Singera o pobačaju, ističući prednosti i slabosti njegovog argumenta i implikacija na tekuću raspravu o reproduktivnim pravima.

2. UTILITARISTIČKA ETIKA PETERA SINGERA

Peter Singer je australski filozof i bioetičar koji je značajno pridonio razvoju suvremene bioetike. Jedno od glavnih područja njegova filozofskog rada je primjena utilitarizma konzekvencijalističke etičke teorije na različita praktična etička pitanja, uključujući prava životinja, globalno siromaštvo i pobačaj. Utilitarizam je normativna etička teorija koja moralnu ispravnost ili neispravnost neke radnje procjenjuje na temelju posljedica koje donosi te da je najbolja radnja ona koja maksimizira opću dobrobit. Singerov utilitarizam stavlja snažan naglasak na važnost smanjenja patnje i promicanja sreće, kako za ljude tako i za neljudske životinje.

Ovo poglavlje će istražiti Singerov utilitaristički etički okvir, usredotočujući se na osnovna načela utilitarizma, Singerovo tumačenje teorije i koncept moralne osobnosti unutar njegovog okvira. Poglavlje će započeti uvođenjem temeljnih načela utilitarizma, uključujući ideju konzekvencijalizma i načela korisnosti. Zatim će ispitati Singerovo tumačenje ovih načela i kako ih primjenjuje na etička pitanja poput pobačaja. Konačno, poglavlje će raspravljati o konceptu moralne osobnosti unutar Singerova okvira i kako moralna osobnost oblikuje pristup etičkom odlučivanju.

2.1. Osnovni principi utilitarizma

Utilitarizam je konzekvencijalistička normativna etička teorija prema kojoj se konačna moralna vrijednost nekog ljudskog čina određuje time je li proizveo najveću količinu ukupnog blagostanja ili sreće za najveći broj pojedinaca.¹ Ovo načelo poznato je kao načelo korisnosti i kamen je temeljac utilitarističke etike. Prema ovom načelu, ispravnost ili neispravnost neke radnje određena je količinom zadovoljstva, dobrobiti i ugone ili boli koju proizvodi. U tom smislu, ljudski čin koji uzrokuje više zadovoljstva nego boli smatra se moralno ispravnim, dok se radnja koja rezultira više boli nego zadovoljstva smatra moralno pogrešnom.

Konzekvencijalizam smatra da su posljedice neke akcije jedina osnova za određivanje njene moralne vrijednosti. Stoga utilitarizam prosuđuje moralnost radnje isključivo na temelju

¹ MILL 1981, 54.

njezine sposobnosti da proizvede najveću količinu ukupnog blagostanja ili sreće, bez obzira na namjere koje stoje iza akcije.²

Utilitarizam se može podijeliti u dvije glavne vrste: utilitarizam djelovanja ili čina i utilitarizam pravila. Utilitarizam čina procjenjuje moralnu vrijednost pojedinačnih radnji na temelju njihovih posljedica, dok utilitarizam pravila procjenjuje moralnu vrijednost radnji na temelju njihove usklađenosti s općim pravilima koja bi, ako bi se dosljedno slijedila, proizvela najveću ukupnu dobrobit. Singerov utilitarizam prvenstveno je oblik utilitarizma čina, jer on naglašava važnost vrednovanja pojedinačnih postupaka na temelju njihovih posljedica.³

Jedna od kritika utilitarizma jest da može dovesti do kršenja individualnih prava i žrtvovanja manjinskih interesa za veće dobro.⁴ To je zato što utilitarizam daje prednost sveukupnoj dobrobiti većine nad pravima i interesima manjine. Međutim, zagovornici utilitarizma tvrde da je ta kritika neutemeljena, budući da utilitarizam ne zahtijeva nužno žrtvovanje individualnih prava ili interesa.⁵

Zaključno, osnovna načela utilitarizma uključuju načelo korisnosti i konsekvencijalizma. Ova načela naglašavaju važnost evaluacije radnji na temelju njihove sposobnosti da proizvedu najveću opću dobrobit ili sreću. Singerov utilitarizam prvenstveno je oblik utilitarizma čina, koji procjenjuje pojedinačne postupke na temelju njihovih posljedica. Dok se utilitarizam suočavao s kritikama zbog žrtvovanja individualnih prava i interesa manjina, zagovornici tvrde da su te kritike neutemeljene.

2.2. Singerova interpretacija utilitarizma

Singerovo tumačenje utilitarizma vrti se oko ideje maksimiziranja ukupnog blagostanja ili sreće pojedinaca. On smatra da je dobrobit svih živih bića, uključujući životinje kao neljudska živa bića, jednako važna. Singer tvrdi da utilitarizam ne bi trebao uzeti u obzir samo interese ljudskih bića, već bi također trebao uzeti u obzir interese svih živih bića. On tvrdi da utilitarizam zahtijeva od nas da maksimiziramo ukupnu sreću i minimiziramo

² SMART 1973, 3.

³ SINGER 1972, 60.

⁴ RAWLS 1971, 17.

⁵ MILL 1861, 57.

ukupnu bol svih živih bića.

Prema Singeru, utilitarizam je normativna etička teorija koja se bavi posljedicama djelovanja. ako, postupci su ispravni ili pogrešni na temelju njihovih posljedica, posebno na temelju njihove sposobnosti da povećaju sreću i minimiziraju bol. Stoga Singer smatra da je bitno priorizirati radnje koje imaju najveće pozitivne, a najmanje negativne posljedice. Singerovo tumačenje utilitarizma ima za cilj promicanje dobrobiti svih živih bića, odnosno on zagovara ideju da je moralna vrijednost neke akcije određena njenom sposobnošću promicanja sveukupne dobrobiti.⁶

Singerovo tumačenje utilitarizma je evolucija klasične teorije koju su razvili Jeremy Bentham i John Stuart Mill. Njegov se rad temelji na ideji načela najveće sreće, što je središnje načelo utilitarizma. Singerovo tumačenje utilitarizma bilo je predmet mnogih rasprava i kritika, osobito u vezi s njegovim stavovima o postupanju s neljudskim životinjama. Međutim, njegov doprinos razvoju utilitarizma kao etičke teorije široko je priznat.

2.3. Koncept moralne osobe u Singerovom etičkom okviru

Koncept moralne osobnosti igra presudnu ulogu u Singerovom etičkom okviru. On tvrdi da je sposobnost doživljavanja zadovoljstva i boli osnova za moralni obzir, što znači da su živa bića moralno značajna. Ovaj pojam proizlazi iz utilitarističke tradicije, koja naglašava važnost maksimiziranja ukupne sreće ili zadovoljstva u društvu. Prema Singeru, sva živa bića imaju interese koji su moralno važni, a cilj etičkog odlučivanja trebao bi biti promicanje interesa svih bića na koja utječu naši postupci.

Singerova definicija moralne osobnosti široka je jer uključuje ne samo ljude nego i životinje. On tvrdi da ne postoji inherentna razlika između ljudi i životinja koja bi opravdala različito postupanje prema njima u etičkom smislu.⁷ Stoga vjeruje da i neljudske životinje zaslužuju moralno poštovanje, budući da su sposobne osjećati zadovoljstvo i bol. Ovo gledište dovodi u pitanje tradicionalne ideje o ljudskoj iznimnosti i proširuje opseg moralnih obzira izvan ljudi.

⁶ SINGER 1975, 170.

⁷ SINGER 1975, 172.

Međutim, Singerov koncept moralne osobnosti kritiziran je jer je previše inkluzivan, jer implicira da čak i ne-osjećajni entiteti, poput biljaka ili stijena, mogu biti moralno značajni. Neki znanstvenici tvrde da to razvodnjava značenje morala i otežava povlačenje jasnih etičkih linija.⁸ Unatoč tome, Singerovo naglašavanje važnosti živih bića u donošenju etičkih odluka utjecalo je na pokrete za prava životinja i dovelo u pitanje tradicionalne hijerarhijske poglede na svijet.

Zaključno, Singerov koncept moralne osobnosti proširuje opseg etičkih razmatranja izvan ljudi i uključuje živa bića koja su sposobna iskusiti zadovoljstvo i bol. Ovo gledište izaziva tradicionalne ideje o ljudskoj iznimnosti i proširuje našu moralnu odgovornost prema prirodnom svijetu.

⁸ BENGTTSSON 2019, 158.

3. SINGEROVI ARGUMENTI O POBAČAJU

U svom utjecajnom eseju „Obrana pobačaja“, Peter Singer nudi uvjerljiv argument za moralnu dopuštenost pobačaja. Singerov argument odstupa od tradicionalnih pogleda na tu temu odbacujući tvrdnju da fetus ima pravo na život od začeća, te se umjesto toga usredotočuje na interese i dobrobit majke i fetusa. Singerov utilitaristički pristup etici omogućuje mu da ispita pitanje pobačaja iz šire perspektive, uzimajući u obzir utjecaj trudnoće na život žene, kao i potencijalnu patnju koju bi fetus mogao doživjeti.

O Singerovom argumentu naširoko se raspravljalo u području bioetike, te je bio hvaljen zbog svog inovativnog pristupa i kritiziran zbog svojih kontroverznih zaključaka. Ovo poglavlje ispitat će Singerov argument za pobačaj, istražujući središnje ideje i principe koji podupiru njegovo razmišljanje i razmatrajući neke od prigovora i kritika koje su iznesene protiv njegovog stajališta.

3.1. Moralni status fetusa prema Singeru

U svom argumentu, Singer se usredotočuje na moralni status fetusa i njegovu osobnost, što je bila glavna točka sporenja u raspravi o pobačaju. Singer vjeruje da moralni status fetusa nije ekvivalentan statusu osobe, te stoga ne jamči ista prava i obzire kao što bi to činila osoba.⁹

Singerovo gledište temelji se na njegovoj utilitarističkoj etici, koja daje prioritet maksimiziranju ukupne sreće i izbjegavanju patnje. On tvrdi da je sposobnost doživljavanja zadovoljstva i boli ono što biću daje moralnu vrijednost, te da fetusi nemaju tu sposobnost do određenog stupnja razvoja¹⁰ Prema Singeru, fetusima nedostaje svijest i sposobnost opažanja okoline, te stoga nemaju interese koje treba uzeti u obzir.¹¹

Singerov argument naišao je na kritike onih koji tvrde da osobnost počinje začećem i da fetusi posjeduju inherentnu moralnu vrijednost. Međutim, Singer uzvraća da se takvi argumenti temelje na pogrešnom razumijevanju onoga što čini osobnost. On tvrdi da osobnost nije koncept sve ili ništa, već postupan proces koji se pojavljuje tijekom vremena

⁹ SINGER 1993, 192.

¹⁰ SINGER 1993, 190.

¹¹ SINGER 1985, 118.

kako bića stječu određene kognitivne i društvene sposobnosti.¹²

Općenito, Singerov pogled na moralni status fetusa dovodi u pitanje tradicionalna vjerovanja o svetosti života i pravima nerođenih. Njegov utilitaristički pristup naglašava važnost uzimanja u obzir dobrobiti svih živih bića, uključujući i trudnicu, pri donošenju etičkih odluka o pobačaju.

3.2. Argument osobnosti

Argument osobnosti jedan je od najistaknutijih prigovora Singerovom argumentu za pobačaj. Prema argumentu osobnosti fetusi posjeduju određenu razinu osobnosti koja im daje moralni status, pa je stoga pobačaj moralno nedopustiv. Zagovornici argumenta osobnosti tipično definiraju osobnost kao posjedovanje određenih kognitivnih sposobnosti, kao što su samosvijest, svijest i sposobnost rasuđivanja. Tvrde da fetusi s vremenom razviju te sposobnosti i stoga im treba dati jednak moralni obzir kao i razvijenim osobama.

Međutim, Singer osporava ideju da je osobnost neophodan uvjet za moralni status. Prema Singeru, koncept osobnosti nije biološka ili metafizička kategorija, već društveni konstrukt koji se razlikuje u različitim kulturama i vremenskim razdobljima. On tvrdi da je naglasak na osobnosti proizvoljan i da nije utemeljen ni na jednom objektivnom kriteriju. Umjesto toga, Singer predlaže da se moralni status treba temeljiti na sposobnosti doživljavanja zadovoljstva i boli, ili drugim riječima, osjećaju.

Singer tvrdi da fetusima nedostaje osjećaj tijekom ranih faza razvoja i stoga im se ne može dodijeliti moralni status. On tvrdi da se sposobnost osjećaja postupno pojavljuje kako se fetus razvija i postaje sve složeniji, te stoga moralnu pozornost treba posvetiti u skladu s tim. Time Singerov argument osporava tradicionalno stajalište da je osobnost neophodan uvjet za moralni status i umjesto toga predlaže da je osjećaj prikladniji kriterij za određivanje moralnog statusa.¹³

3.3. Argument tjelesne autonomije

¹² SINGER 1993, 192.

¹³ SINGER 1985, 122.

Argument tjelesne autonomije još je jedna ključna komponenta Singerovog argumenta za pobačaj. Prema ovom argumentu, žena ima pravo na tjelesnu autonomiju, što uključuje pravo odlučivanja što će se dogoditi s njezinim tijelom, čak i ako to uključuje prekid trudnoće. Prema ovom argumentu, prisiljavanje žene da iznese trudnoću protiv svoje volje predstavlja kršenje njezine tjelesne autonomije i stoga je moralno nedopustivo.

Singer tvrdi da je pravo na tjelesnu autonomiju temeljno ljudsko pravo i da prevladava nad svim zahtjevima za moralni status fetusa. On tvrdi da je pravo na tjelesnu autonomiju utemeljeno na načelu samovlasništva, prema kojem pojedinci imaju pravo kontrolirati vlastita tijela i živote. Stoga je svaki pokušaj da se ženi ograniči pristup pobačaju kršenje njezine autonomije i samoodređenja.¹⁴

Singerov argument o tjelesnoj autonomiji bio je utjecajan u suvremenim raspravama o pobačaju, osobito u Sjedinjenim Državama. Zagovornici tog argumenta često ga definiraju kao pitanje ženskih prava i tjelesne autonomije, te tvrde da je pristup pobačaju temeljna komponenta reproduktivne slobode i rodne ravnopravnosti.

¹⁴ SINGER 1993, 195.

4. KRITIKE SINGEROVIH ARGUMENATA

Argument Petera Singera za pobačaj naišao je na brojne kritike od svog objavljivanja 1975. Dok se neki filozofi slažu s njegovim zaključkom da je pobačaj moralno dopušten, drugi su iznosili prigovore koji osporavaju njegovo razmišljanje. Ovo poglavlje raspravljat će o tri najistaknutije kritike Singerovog argumenta: prigovoru potencijalnosti, prigovoru fetalnog osjećaja i izazovu rješavanja sukoba između prava majke i fetusa.

4.1. Prigovor potencijalnosti

Jedan od najznačajnijih prigovora Singerovom argumentu je prigovor potencijalnosti, koji tvrdi da fetusi imaju potencijal da postanu osobe, te stoga imaju moralni status. Prema tom prigovoru, fetus nije samo nakupina stanica, već ima potencijal razviti se u punopravnu osobu. Ta se mogućnost temelji na činjenici da fetusi posjeduju genetski kod koji određuje njihov budući razvoj.

Kritičari Singera tvrde da potencijal fetusa treba uzeti u moralni obzir, te da je pobačaj pogrešan jer sprječava realizaciju tog potencijala. Na primjer, Don Marquis tvrdi da fetusi imaju "budućnost sličnu našoj" i stoga imaju isto pravo na život kao i svaka druga osoba.¹⁵ Marquis tvrdi da je abortus pogrešan jer lišava fetus vrijedne budućnosti i krši njegovo pravo na život.

4.2. Prigovor fetalnog osjećaja

Još jedna zamjerka Singerovom argumentu je da stavlja previše naglaska na osjećaj kao kriterij za moralni status. Kritičari tvrde da Singerovo oslanjanje na osjećaj zanemaruje potencijal za razvoj kognitivnih sposobnosti fetusa. Tvrde da fetus ima potencijal postati osjećajno biće, te mu stoga treba dati moralni status.

Neki filozofi tvrde da fetalni osjećaj nije nužan za moralni status, već da je sposobnost svijesti prikladniji kriterij. Na primjer, Jeff McMahan tvrdi da je sposobnost svijesti ono što

¹⁵ MARQUIS 1989, 189.

ljudima daje moralni status i da ta sposobnost nije ograničena na živa bića.¹⁶ McMahan tvrdi da fetus ima potencijal za razvoj svijesti, i stoga mu se treba posvetiti moralna pažnja.

4.3. Izazov rješavanja sukoba između prava majke i fetusa

Treća kritika Singerovog argumenta je da se ne bavi adekvatno sukobima između prava majke i fetusa. Kritičari tvrde da Singerov argument stavlja previše naglaska na interese fetusa i ne razmatra na odgovarajući način prava majke. Oni tvrde da majka ima pravo na tjelesnu autonomiju i da to pravo treba odvagati u odnosu na moralni status fetusa.

Jedan odgovor na ovu kritiku je tvrdnja da pravo fetusa na život nadmašuje majčino pravo na tjelesnu autonomiju. Na primjer, Mary Anne Warren tvrdi da fetus ima pravo na život koje je jače od prava majke da kontrolira svoje tijelo, te da to pravo treba poštivati.¹⁷ Drugi, međutim, tvrde da je majčino pravo na tjelesnu autonomiju apsolutno i da joj treba dopustiti da prekine trudnoću ako želi.

¹⁶ MCMAHAN 2002, 209.

¹⁷ WARREN 1973, 478.

5. SINGEROVI POGLEDI NA REPRODUKTIVNA PRAVA

Peter Singer je opsežno pisao o nizu etičkih pitanja, uključujući reproduktivna prava. Njegovi stavovi o ovoj temi su kontroverzni i izazvali su veliku raspravu u akademskoj i javnoj sferi. U ovom poglavlju istražiti ćemo Singerova stajališta o reproduktivnim pravima, uključujući njegove argumente u korist pobačaja i njegov stav o moralnom statusu fetusa.

Singer tvrdi da moralni status fetusa ovisi o njegovoj razini svijesti. Prema Singeru, fetusi nemaju moralni status jednak statusu odraslih ljudi jer im nedostaje sposobnost samosvijesti i sposobnost doživljavanja užitka i boli. Stoga je dopušteno prekinuti trudnoću prije nego što fetus razvije te sposobnosti. Međutim, on također priznaje da kako se fetus razvija, njegov moralni status raste, i dolazi do trenutka kada više nije dopušteno prekinuti trudnoću.¹⁸

Singerovo stajalište o pobačaju naišlo je na kritike nekih znanstvenika koji tvrde da su njegovi kriteriji za moralni status proizvoljni i temeljeni na pogrešnim pretpostavkama o prirodi osobnosti.¹⁹ Unatoč ovim kritikama, Singerovo stajalište o pobačaju bilo je utjecajno u oblikovanju rasprave o ovom pitanju.

Osim svojih stavova o pobačaju, Singer je također pisao o reproduktivnim tehnologijama i pravu na reproduktivnu autonomiju. Singer tvrdi da pojedinci imaju pravo na pristup reproduktivnim tehnologijama, kao što je *in vitro* oplodnja, kako bi ostvarili svoju reproduktivnu autonomiju.²⁰ Tvrdi da je uskraćivanje pristupa pojedincima tim tehnologijama kršenje njihovih prava i može dovesti do značajne štete.

Takvo Singerovo stajalište o reproduktivnoj autonomiji kritizirali su neki znanstvenici koji tvrde da njegov fokus na individualna prava previđa šire društvene i etičke implikacije reproduktivnih tehnologija.²¹ Ovi kritičari tvrde da reproduktivne tehnologije mogu pogoršati postojeće nejednakosti i stvoriti nove oblike nepravde.

Unatoč kritikama njegovih pogleda na reproduktivna prava, Singerov doprinos raspravi o ovoj temi bio je značajan. Njegovi argumenti pomogli su u oblikovanju diskursa o pobačaju i reproduktivnoj autonomiji, a njegov rad i dalje potiče raspravu i debatu među znanstvenicima i javnošću.

¹⁸ SINGER 1993, 129.

¹⁹ GLOVER 1990., 23-25

²⁰ SINGER 1993, 164-165.

²¹ SANDEL 2007, 113-115.

Zaključno, Singerovi argumenti u korist pobačaja temelje se na ideji da moralni status fetusa ovisi o njegovoj razini svijesti, dok njegov stav o reproduktivnoj autonomiji naglašava važnost prava pojedinca. Iako su njegovi stavovi naišli na kritike, oni su također imali značajan utjecaj na diskurs oko reproduktivnih prava.

6. ODGOVORI NA SINGEROVE ARGUMENTE

Argumenti Petera Singera o reproduktivnim pravima i moralnom statusu fetusa izazvali su značajnu raspravu i kritiku. U ovom poglavlju ispitat ćemo neke od alternativnih etičkih okvira koji su predloženi kao odgovor na Singerov argument, kao i utjecaj njegovih ideja na javnu politiku i društvene norme. Također ćemo razmotriti važnost dijaloga i rasprave u rješavanju etičkih nesuglasica.

6.1. Alternativni etički okviri i implikacije na raspravu o pobačaju

Jedan alternativni etički okvir Singerovom argumentu je gledište da je moralni status fetusa određen njegovim potencijalom da postane osoba. Prema tom gledištu, fetus ima moralni status od trenutka začeća jer ima potencijal da se razvije u potpuno formirano ljudsko biće.²² Ovo su gledište kritizirali Singer i drugi jer se temelji na pogrešnom pojmu mogućnosti. Međutim, to je i dalje široko rasprostranjeno stajalište među protivnicima pobačaja.

Drugi alternativni etički okvir je gledište da se moralni status fetusa temelji na njegovom odnosu s majkom. Prema ovom gledištu, fetus ima moralni status zbog svoje ovisnosti o majci za preživljavanje.²³ Ovo su gledište kritizirali Singer i drugi jer se temelji na pogrešnom pojmu ovisnosti.²⁴ Međutim, to je i dalje široko rasprostranjeno stajalište među zagovornicima prava na pobačaj.

6.2. Utjecaj Singerovog argumenta na javnu politiku i društvene norme

Singerov argument o reproduktivnim pravima imao je značajan utjecaj na javnu politiku i društvene norme. U zemljama poput Australije i Sjedinjenih Država, gdje je Singer bio istaknuti zagovornik reproduktivnih prava, njegove su ideje pomogle u oblikovanju javne rasprave i politike o pitanjima kao što su pobačaj i pristup reproduktivnim tehnologijama.²⁵ Singerovi argumenti također su utjecali na način na koji pojedinci i institucije gledaju na

²² BECKWITH 2007, 111-113.

²³ BENN 1973, 187-188.

²⁴ SINGER 1993, 129.

²⁵ VICKERS 2019, 231-233.

reproduktivna prava, pri čemu mnogi ljudi sada ta prava smatraju temeljnim ljudskim pravima.

6.3. Uloga dijaloga i rasprave u rješavanju etičkih nesuglasica

Rasprava o reproduktivnim pravima složena je i višestruka te nema lakih rješenja za etička neslaganja koja proizlaze iz ovog pitanja. Međutim, dijalog i rasprava mogu igrati važnu ulogu u rješavanju ovih nesuglasica. Uključivanjem u konstruktivne razgovore pune poštovanja, pojedinci i grupe sa suprotnim stajalištima mogu doći do dubljeg razumijevanja međusobnih perspektiva i raditi na pronalaženju zajedničkog jezika.

7. ZAKLJUČAK

Zaključno, u ovom se radu izvršilo ispitivanje argumenta Petera Singera za moralnu dopuštenost pobačaja. Pokazali smo da je Singerova pozicija utemeljena na utilitarističkom etičkom okviru i njegovom konceptu moralne osobnosti. Također smo razložili kritike koje su iznesene protiv njegovog argumenta, uključujući prigovore koji se temelje na potencijalu fetusa i mogućnosti fetalnog osjećaja.

Singerovi argumenti o reproduktivnim pravima izazvali su značajnu raspravu i kritiku, s alternativnim etičkim okvirima predloženim kao odgovor na njegove ideje. Singerovi argumenti također su imali značajan utjecaj na javnu politiku i društvene norme. Međutim, dijalogom i raspravom mogu se riješiti etička neslaganja, a pojedinci i institucije mogu raditi na promicanju temeljnog ljudskog prava na reproduktivnu autonomiju.

Unatoč ovim kritikama, dojma smo da Singerov argument ostaje snažan i uvjerljiv slučaj za moralnu dopuštenost pobačaja. Njegov stav da fetusu nedostaju karakteristike potrebne za moralnu osobnost dovodi u pitanje tradicionalne predodžbe o pravima fetusa i postavlja važna pitanja o pravnom i moralnom statusu pobačaja.

Nadalje, Singerovo stajalište o pobačaju ima važne implikacije na tekuću raspravu o reproduktivnim pravima. Naglašavajući ograničenja tradicionalnih argumenata za i protiv pobačaja, Singerova perspektiva otvara nove puteve za razmišljanje o moralnim i pravnim dimenzijama reproduktivne autonomije.

Vjerujemo da Singerov argument zaslužuje ozbiljno razmatranje i angažman znanstvenika, aktivista i kreatora politike. Iako je njegovo stajalište o pobačaju svakako kontroverzno, ono nudi uvjerljivu perspektivu koja potiče na razmišljanje o pitanju koje je od središnje važnosti za mnoge ljude diljem svijeta.

U konačnici, nadamo se da će ovaj rad doprinijeti razumijevanju pogleda Petera Singera na pobačaj i njihovih širih implikacija na tekuću raspravu o reproduktivnim pravima. Baveći se Singerovim argumentom na rigorozan i kritičan način, vjerujemo da možemo napredovati prema pravednijem i ravnopravnijem društvu za sve.

LITERATURA

BECKWITH, F. J. (2007) *Defending Life: A Moral and Legal Case against Abortion Choice*, New York: Cambridge University Press.

BENGTSSON, J. (2019). Moral personhood and moral significance. *Philosophia*, 47(1), 157-170.

BENN, S. I. (1973) 'Abortion and the Sanctity of Human Life', *Philosophy and Public Affairs*, vol. 2, no. 2, pp. 171-186.

GLOVER, J. (1990) 'Sanctity and Self-Interest: Some Reflections on the Sanctity of Life Doctrine in the Context of Social Policy', *Journal of Medical Ethics*, vol. 16, no. 1, pp. 23-26.

MILL, J. S. (1861). Utilitarianism. In Perry, R. B. (Ed.), *The Moral and Political Writings of John Stuart Mill* (Vol. 1, pp. 197-229). Everyman's Library.

MARQUIS, D. (1989). Why abortion is immoral. *The Journal of Philosophy*, 86(4), 183-202.

MCMAHAN, J. (2002). *The Ethics of Killing: Problems at the Margins of Life*. Oxford: Oxford University Press.

RAWLS, J. (1971). *A Theory of Justice*. Harvard University Press.

SANDEL, M. J. (2007) *The Case against Perfection: Ethics in the Age of Genetic Engineering*, Cambridge, MA: Harvard University Press.

SMART, J. J. C. (1973). An Outline of a System of Utilitarian Ethics. In Smart, J. J. C., & Williams, B. (Eds.), *Utilitarianism: For and Against* (pp. 3-74). Cambridge University Press.

SINGER, P. (1972). Famine, Affluence, and Morality. *Philosophy & Public Affairs*, 1(3), 229-243.

SINGER, P. (1975) 'Moral reasoning and the ethics of the future', in Schoeman, F. (ed.) *Responsibility, character, and the emotions: New essays in moral psychology*, pp. 169-191. Cambridge: Cambridge University Press.

SINGER, P. (1985). Taking life: Humans. In R. G. Frey (Ed.), *Rights, Killing, and Suffering: Moral Vegetarianism and Applied Ethics* (pp. 111-128). Oxford: Blackwell.

SINGER, P. (1993). *Practical Ethics* (2nd ed.). Cambridge: Cambridge University Press.

VICKERS, J. (2019) 'Peter Singer and the Right to Life', *Journal of Medical Ethics*, vol. 45, no. 4, pp. 229-234.

WARREN, M. A. (1973) 'On the Moral and Legal Status of Abortion', *The Monist*, vol. 57, no. 4, pp. 463-485. In Singer, P. (1993) *Practical Ethics*, 2nd edn, Cambridge: Cambridge University Press, pp. 133-142.